

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

Altijd behandelen? Wanneer stoppen?

Jeanine de Ruiter, oncologie verpleegkundige

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

Samen keuzes maken

Niet alles wat kan, hoeft

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

Besluitvorming- referentiekader:

- opvoeding
- meegekregen normen en waarden
- kennis door scholing verkregen
- praktijkervaring

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

De MAATSCHAPPELIJKE context

- (doorgesloten?) autonomie ↔ heteronomie
- “Maakbaarheidsdenken” = de trend
- Verloren gegane levensbeschouwelijk perspectief
- Discussie “moet alles wat kan”
- Toename van de “lijstjes” (Prestatie en uitkomst indicatoren)

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

Gedeelde besluitvorming

- Gelijkwaardigheid tussen arts en patiënt / naasten
- Volledige uitwisseling informatie
- Uitwisseling van voorkeuren
- Besluit in gezamenlijkheid genomen.
- Resultaat: minder angst, meer vertrouwen, betere medewerking

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SWON en t Venster

Wat vindt u belangrijk

U moet beslissen over wel of niet behandelen, wat vindt u belangrijk als

- Patiënt
- Naaste
- Zorgverlener?

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Aspecten medische zorg

- Medische diagnose, co-morbiditeit en prognose.
- Functionele status
- Mentale status
- Persoonlijkheid / coping stijl
- Wensen, hoop en verwachtingen.
- Door betrokkenen ervaren lijdensdruk
- Medisch-ethische uitgangspunten van de betrokkenen
- Wettelijke kaders (informatieplicht, toestemmingsvereiste).

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Stelling 1

Bij de overweging om tot een keuze te komen, is kwaliteit van leven belangrijker dan de kwantiteit, de duur/lengthe van het leven

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Stelling 2

Bij beslissingen over wel of niet behandelen, is de mening van de patiënt of diens vertegenwoordiger doorslaggevend

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Stelling 3

Een behandeling is dan zinvol en verantwoord, als hij het leven en het welzijn van de patiënt dient, anders moet die behandeling niet gegeven worden

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Casus 1

We vragen ons af, waar zijn we eigenlijk mee bezig? Herkent u dat?

1. Wat wil dhr zelf? Is hij toerekeningsvatbaar?
2. Wie beslist om te stoppen of door te gaan?
3. Als we stoppen met de chemo-injecties, moeten we dan ook stoppen met de bloedtransfusies?
4. Hoe kunnen we dit gezin begeleiden in de thuissituatie?

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Verster

Casus 2

1. Als iemand zo graag door wil, kan de arts dan weigeren?
2. Hoe kunnen we mw. ondersteunen in het maken van keuzes?
3. Wat doet de leeftijd van mw. met ons? Is het anders wanneer iemand bv 80 jaar is?
4. Wat kunnen medische redenen zijn om wel of geen stent te plaatsen en wel of geen sondevoeding te geven?

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Casus 3

1. Mw. vraagt of sondevoeding een optie is. Is dat aan te bevelen?
2. Mw. is bang om uit te drogen en gaat met een infuus naar huis. Is dat in te denken? Wat zouden de voor- en nadelen kunnen zijn?
3. Waar heeft mw. het meeste last van? Wat is daar tegen te doen?
4. Hoe kunnen we mw. ondersteunen in het zich voorbereiden op het afscheid nemen? Staat ze daar open voor?

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Casus 4

1. Welke vragen roept deze casus op ten aanzien van doorgaan of stoppen met behandelen?
2. Is er voldoende uitleg geweest voor de behandeling startte?
3. Welke alternatieven zijn er?
4. Wanneer wordt palliatieve sedatie toegepast?

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Stelling 1

Bij de overweging om tot een keuze te komen, is kwaliteit van leven belangrijker dan de kwantiteit, de duur/lengte van het leven

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Aanbevelingen

- Sommige dokters hebben de neiging om alles uit de kast te trekken, ook als dit de kwaliteit van leven niet ten goede komt. **U mag dan heel duidelijk aangeven dat u geen behandeling meer wenst**, dan alleen dat mogelijke klachten als bijv. pijn en benauwdheid bestreden worden.
- Andersom is het voor een patiënt soms moeilijk te aanvaarden dat de dokter “niks meer kan doen” dan symptoombestrijding. Toch is het belangrijk daar eerlijk in te zijn. **De patiënt moet de kans krijgen om zich voor te bereiden op het sterven en afscheid nemen van dierbaren.**

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Aanbevelingen

- Uitleg over **mogelijke nadelige gevolgen van behandeling moeten eerlijk besproken worden, vraag er ook naar.**
- Soms is het beter om toch niet toe te geven aan de wens van patiënt of familie, of alleen onder bepaalde voorwaarden.
- Als wel gekozen wordt voor een bepaalde handeling, **mag dit bij nadelige gevolgen altijd gestopt worden** op verzoek van de patiënt, of op advies van de arts.
- Communicatie is zo belangrijk, **maak zorgen bespreekbaar, vraag om advies.**

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SBO en 1 Versier

Stelling 2

Bij beslissingen over wel of niet behandelen, is de mening van de patiënt of diens vertegenwoordiger doorslaggevend

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SDOV en 1 Verster

Aanbevelingen

- U hebt als patiënt of diens vertegenwoordiger, zeker een stem in het geheel van een te nemen beslissing, **laat uw stem horen!** Stel **vragen**: hoe is een arts tot een besluit gekomen? Moet u zich er bij neerleggen of is er een alternatief?
- Bereid u **voor** op een gesprek door alvast vragen op papier te zetten.
- Ga er vanuit dat de arts het beste met u(w familie)lid voorheeft, hij kan echter een andere visie (op het leven) hebben, en daardoor tot een andere keuze komen dan u zou wensen. **Vraag of u uw standpunt uiteen mag zetten.**

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SDOV en 1 Verster

Aanbevelingen

- Als een arts de keuze van wel/niet behandelen aan u overlaat en u **weet niet wat u moet doen, wil het wel eens helpen om te vragen**: “als u nu in mijn schoenen stond, wat zou u dan zelf kiezen?” Of: “Als het nu uw eigen moeder betrof, wat zou u dan doen?”
- Blijft u twijfelen wat wijsheid is? Vraag of u bedenktijd krijgt en **bel de NPV-advieslijn**, dit is een consultatielijn van de **Nederlandse Patiënten Vereniging**, deze is 24 uur per dag 7 dagen per week bereikbaar voor medisch ethische vragen via **(0318) 54 78 78**.

“Van Betekenis”

een initiatief van Hospice de Regenboog, SDOV en 1 Verster

